

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 139/2023-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Dudítša a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou BUZINGER & PARTNERS s. r. o., Námestie Martina Benku 15, Bratislava, IČO 47 253 401, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Martin Buzinger, PhD., proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 46/2016 a proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 68/2021 v čase po právoplatnosti nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 318/2019-44 z 19. novembra 2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Ústavnému súdu bola 11. februára 2023 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 46/2016 (ďalej len „napadnuté konanie okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 68/2021 (ďalej len „napadnuté konanie krajského súdu“) v čase po právoplatnosti nálezů ústavného súdu č. k. I. ÚS 318/2019-44 z 19. novembra 2019.

2. Z obsahu podanej ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ vystupuje v napadnutom konaní okresného súdu v procesnom postavení žalobcu, ktorý sa žalobou doručenou okresnému súdu 15. apríla 2016 proti Slovenskej republike v zastúpení Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky a Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky domáha náhrady škody,

ktorá vznikla pri výkone verejnej moci. Napadnuté konanie okresného súdu bolo predmetom posúdenia ústavným súdom z dôvodu namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý svojím nálezom č. k. I. ÚS 318/2019-44 z 19. novembra 2019 rozhodol tak, že v bode I výroku nálezu vyslovil porušenie označených práv sťažovateľa v napadnutom konaní okresného súdu, v bode II výroku nálezu prikázal okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prieťahov, v bode III výroku nálezu sťažovateľovi priznal primerané finančné zadosťučinenie vo výške 1 000 eur, v bode IV výroku nálezu priznal sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania vo výške 415,51 eur a v bode V výroku nálezu návrhu sťažovateľa vo zvyšnej časti nevyhovel. Nález ústavného súdu č. k. I. ÚS 318/2019-44 z 19. novembra 2019 nadobudol právoplatnosť 11. januára 2020.

3. Z obsahu podanej ústavnej sťažnosti vyplýva, že okresný súd v napadnutom konaní vo veci rozhodol, a to rozsudkom č. k. 14 C 46/2016 z 2. decembra 2020, ktorým v bode I výroku rozsudku žalobu sťažovateľa zamietol, v bode II výroku rozsudku žalovanej strane nepriznal nárok na náhradu trov konania. Z vyjadrenia sťažovateľa v podanej ústavnej sťažnosti ďalej vyplýva, že od 3. júna 2021 vo veci podaného odvolania sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu č. k. 14 C 46/2016 z 2. decembra 2020 koná krajský súd, keď mu bola vec predložená na rozhodnutie okresným súdom. Podľa sťažovateľa okresný súd v napadnutom konaní konal v čase od 15. apríla 2016 do 3. júna 2021, teda 61 mesiacov a 19 dní, a krajský súd v napadnutom konaní koná od 3. júna 2021 do času podanej ústavnej sťažnosti, teda 20 mesiacov a 8 dní.

4. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti po prehľade vo veci vykonaných úkonov a zvýraznení dĺžky napadnutého konania okresného súdu a krajského súdu konštatoval, že *„súd prvej inštancie ako aj odvolací súd svojou nečinnosťou, resp. nesprávnym, nesústredeným a neefektívnym konaním v predmetnej veci postupujú v zrejmom rozpore s viacerými ustanoveniami zákona (Občianskeho súdneho poriadku i Civilného sporového poriadku), a tým porušujú základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Uvedené porušenia zákona, ústavy a Dohovoru nemožno ospravedlniť žiadnym legitímnym dôvodom.“*. Sťažovateľ prezentovaný názor podporil úvahou, podľa ktorej *„Okresný súd Bratislava I ako súd prvej inštancie, ani Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací, napriek tomu, že predmetná vec nie je skutkovo a právne zložitá, sťažovateľ je v konaní aktívny a poskytuje obom súdom maximálnu súčinnosť, pričom Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze sp. zn. I. ÚS 318/2019 z 19. novembra 2019, teda pred viac než tromi rokmi, v konaní konštatoval zbytočné prieťahy v súdnom konaní a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľa prikázal (okresnému) súdu konať bez zbytočných prieťahov, za obdobie takmer siedmich rokov nedokázali predmetné súdne konanie právoplatne skončiť a odstrániť stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ ako strana súdneho sporu nachádza.“*.

5. Na podklade uvedeného sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Okresný súd Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 14C/46/2016 a Krajský súd v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4Co/68/2021 porušili základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a článku 38

ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Krajskému súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4Co/68/2021 prikazuje konať bez zbytočných prieťahov.

Sťažovateľovi priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 8 000 €... ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Krajský súd v Bratislave je povinný sťažovateľovi zaplatiť náhradu trov právneho zastúpenia zvýšenú o daň z pridanej hodnoty v zákonom ustanovenej výške...“

6. Výšku požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľ odôvodnil osobitným významom predmetnej právnej veci, keďže „*sa v nej domáha náhrady škody (majetkovej a nemajetkovej ujmy), ktorá mu bola spôsobená zjavne nezákonným (aj neprimerane dlhým) trestným stíhaním, vrátane stíhania väzobného. Preto aj vzhľadom na predmet sporu, t. j. to čo je pre sťažovateľa v stávke, je súd povinný vo veci konať s osobitným prístupom, promptne a bez zbytočných prieťahov.*“. Teda „*Porušovanie svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov postupom všeobecných súdov sťažovateľ pociťuje ako značnú psychickú traumu, ktorá ho neprimerane a dlhodobo zaťažuje a nedôvodne prehlbuje stav jeho právnej neistoty.*“.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.1. Všeobecné judikatúrne východiská:

8. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

9. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

10. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a obsahom práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 34/2020, IV. ÚS 77/2020, IV. ÚS 251/2021). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k označeným právam v zásade identické.

11. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako aj podľa čl. 38 ods. 2 listiny) v jeho všeobecnom poňatí odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa

rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (IV. ÚS 535/2013, I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 760/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 64/2020). Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) sa splní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty týkajúcej sa svojich práv (I. ÚS 54/2016, I. ÚS 760/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 64/2020). Ústavný súd v tejto súvislosti opakovane zdôraznil, že čl. 48 ods. 2 ústavy v relevantnej časti ustanovuje imperatív, ktorý platí pre všetky súdne konania a ktorý vyjadruje predovšetkým záujem o to, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu, pretože jeho predlžovanie sa môže v konečnom dôsledku prejaviť ako odmietnutie výkonu spravodlivosti (PL. ÚS 25/01).

12. Súčasťou rozhodovacej činnosti ústavného súdu je aj názor (I. ÚS 116/02, IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 205/03, I. ÚS 16/04, IV. ÚS 102/05, I. ÚS 174/2017, IV. ÚS 34/2020), v zmysle ktorého sa ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade všeobecnými súdmi) ešte trvalo. Ak v čase, keď došla sťažnosť ústavnému súdu, už nemôže dochádzať k porušovaniu označeného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd sťažnosť odmietne, vychádzajúc pritom z účelu týchto práv, ktorých spoločným menovateľom je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci (I. ÚS 145/03, I. ÚS 142/03, I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/05). Inými slovami, ústavný súd poskytuje ochranu práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušenie základného práva ešte trvalo alebo k jeho porušeniu dochádza (I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, I. ÚS 22/01, II. ÚS 204/03, IV. ÚS 102/05). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva [ďalej len „ESLP“ (Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike z 3. 3. 2009, sťažnosť č. 16970/05)].

13. Súčasťou rozhodovacej činnosti ústavného súdu súvisiacej s namietaným porušením základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je taktiež aj právny názor, podľa ktorého nie každý zistený prietáh v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (IV. ÚS 221/05, III. ÚS 372/09, IV. ÚS 34/2020, IV. ÚS 77/2020, IV. ÚS 576/2020, IV. ÚS 610/2020). Ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (IV. ÚS 34/2020, IV. ÚS 77/2020, IV. ÚS 576/2020, IV. ÚS 610/2020). Na kratšie obdobia nečinnosti ústavný súd spravidla prihliada vtedy, keď sa vyskytli opakovane a zároveň významným spôsobom ovplyvnili dĺžku súdneho konania (I. ÚS 19/00, I. ÚS 39/00, I. ÚS 57/01).

14. V prípade, keď ústavný súd zistil, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne aj podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), alebo konanie ako celok zodpovedá dobou svojho trvania času, v ktorom je možné jeho uzavretie spravidla očakávať, nevyslovil porušenie základného práva zaručeného v tomto článku (II. ÚS 57/01, III. ÚS 30/03, IV. ÚS 110/04), prípadne návrhu nevyhovelo (III. ÚS 126/2010, I. ÚS 96/2011, IV. ÚS 34/2020,

IV. ÚS 77/2020, IV. ÚS 576/2020, IV. ÚS 610/2020). Teda zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže vyplývať aj z toho, že porušenie týchto práv sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo vôbec uvažovať o zbytočných prietahoch (IV. ÚS 34/2020, IV. ÚS 77/2020, IV. ÚS 576/2020, IV. ÚS 610/2020).

II.2. Posúdenie veci:

15. Z obsahu sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti je zrejmé, že okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 14 C 46/2016 z 2. decembra 2020. Z uvedeného je zrejmé, že napadnuté konanie okresného súdu je skončené a okresný súd v napadnutom konaní v čase podanej ústavnej sťažnosti už nekoná. Vychádzajúc zo svojej judikatúry (bod 12), ústavný súd odmieta sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť v tejto jej časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde, zohľadniac aj ďalej uvedenú okolnosť. Ústavný súd totiž v súvislosti s návrhom sťažovateľa o posúdení celej doby napadnutého konania okresného súdu, teda od 15. apríla 2016 (doba napadnutého konania okresného súdu v trvaní od 15. apríla 2016 do 3. júna 2021), sťažovateľovi pripomína, že sa tak stalo už v náleze ústavného súdu nálezu č. k. I. ÚS 318/2019-44 z 19. novembra 2019, ktorý nadobudol právoplatnosť 11. januára 2020. Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 14 C 46/2016 z 2. decembra 2020 a ústavný súd by tak posudzoval napadnuté konanie okresného súdu iba v čase od 11. januára 2020 do 2. decembra 2020, keď konštatuje naplnenie účelu pozitívneho nálezu ústavného súdu rozhodnutím okresného súdu do necelého roka od jeho právoplatnosti. Odvolanie sťažovateľa, samozrejme, konanie predlžuje, v tomto prípade však už nebolo vecne opodstatnené vysloviť porušenie základného práva sťažovateľa vo vzťahu k okresnému súdu ako samostatne ústavnou sťažnosťou označenému porušovateľovi, keďže skoršie vyhovenie ústavnej sťažnosti by sa javilo ako bezúčelné.

16. Vo vzťahu k napadnutému konaniu krajského súdu ústavný súd konštatuje, že toto konanie sa začalo predložením súdneho spisu krajskému súdu 3. júna 2021 a dĺžka napadnutého konania do času podanej ústavnej sťažnosti predstavuje 20 mesiacov a 8 dní, teda 1 rok a 8 mesiacov. Vychádzajúc zo svojej judikatúry (bod 14), ústavný súd konštatuje, že dĺžka napadnutého konania krajského súdu zodpovedá svojou dĺžkou jeho podstate a dosiaľ nie je ústavne nonkonformná, a teda v rozpore s čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru. K uvedenému záveru ústavný súd dospel aj s prihliadnutím na judikatúru EŠLP, podľa ktorej dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (Humen proti Poľsku z 15. 10. 1999, body 58 a 69, Calvelli a Ciglio proti Taliansku zo 17. 1. 2002, body 64, 65 a 66, rovnako tak aj napr. IV. ÚS 34/2020, IV. ÚS 77/2020, IV. ÚS 251/2021). Ústavný súd dáva sťažovateľovi do pozornosti, že krajský súd vo veci koná ako súd odvolací, ktorého úlohou je posúdiť vecnú správnosť odvolaním napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie, preto spravidla nevykonáva vo veci procesné úkony (§ 385 Civilného sporového poriadku) a nie je povinný nariadiť ani pojednávanie. To však nevyhnutne neznamená, že odvolací súd sa vecou dosiaľ nezaoberal (III. ÚS 421/2017, III. ÚS 106/2018), čomu koreluje aj zistenie ústavného súdu vyplývajúce z argumentácie sťažovateľa, podľa ktorej sťažovateľ podaním zo 6. decembra 2021 doplnil svoju

právnú argumentáciu vo veci a ďalším podaním z 5. januára 2023 doplnil návrh na doplnenie dokazovania.

17. Vzhľadom na tento záver ústavný súd odmieta sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť aj v tejto jej časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

18. Z dôvodu odmietnutia sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti ostalo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími v nej uvedenými návrhmi.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. marca 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu